

1 Peturu

Peturu okusiwa ypy maekwerà

Imovvya

Aā kareta Janejare'e 'Āg omotekokuwaoka Peturu tokusiwa Jesu koty rewarà kō pè maekwerà. Jesu remimo'ekwerà tè Peturu. A'e Jesu nopyteporoive wemimo'earà rā rōmō remē, pira rewarà rōmō tè ekoi mijā. Ajaire Jesu ojivy oo Janejare'e kyty remē, Janejare'e 'Āg omokasi imotekokuwa Jesu koty rewarà kō motekokuwaarà rōmō toiko. Jerusarē taa pè ywesō poromotekokuwa iko ipi (J.K.R. 1—12). Ajawyī Jerusarē taa pe wyi okareta kusiwarerà omono Jesu rè ojirovija māe kō pè, tomā'ē ee kupa. Temimomorijau kō pè okusiwa, pirujē āmō taa taa rupiwarà kō pè teve.

Peturu ojikuwa ijupe kō

1 ¹Peturu tè ije. Jesu Kiristu remimonokwerà tè ije.

Aā kareta akusiwa pejē ajupa, Janejare'e koty rewarà kō rōmō. Akuwa jimomorijau wasua rewarà mō pejisryy penena kō pe wyi pejimosāsāi peo. Ajaate kejō vvy kō pè peiko ky'y. Pōtu vvy pè, Karasia vvy pè, Kapatosi vvy pè, Asia vvy pè, Pitijā vvy pè. A'e a'e vvy kō pè peiko ky'y, napenenai māe kō rōmō. Kee a'e ikusiwa pejē:

²Janejare'e pepytēporopā oupewarà kō rōmō tapeiko ky'y. Ajawyī pemowaite wekoa rupi rōmō'ite penereko, o'Āg kasia rupi, āwisō Jesu Kiristu taperovija katu. Āwisō Jesu mānōa rupi pepy'aky'a'opa māe kō rōmō tapeiko teve. A'evoa rōmō Janejare'e pepytēporopā amātejē karamoeve wemikuwa rupi.

Janejare'e ikō tapenerekō katu okatuaya rupi nē. Tapepy'amopiryvypy katu teve ikō penereko nē. Age'e ywesō ta'evo penereko.

"Janejare'e pyri peikoa rā rè penory jē peiko", e'i mā'ē

³Janejare'e simoe'e ipi, Janerōvijā Jesu Kiristu Ruu. A'e tè janeporijauesa rupi janepy'amotee janererekō ipi. Kee janererekō. Jesu Kiristu omānō janerekovijarerà rōmō. Ajaire Janejare'e omomoera omānō

māe kō pytery pe wyi imopō'ā mijē. Oiko mijē iko ky'y. Ipoeraa rupi Janejare'e janeiko karuarua rā ome'ē jane ky'y. Kee e'ipa jane: "Poroereko karuarutà epyri Jesu rewarà mō", e'ipa jane. Ajawyi sikuwa aje ywete a'evotà jaiko māē.

⁴Aje, janererekatua rā simoa'u jaiko. Janeupewarà wemime'ē kō omokatupa amātejē wena pè janerenone. Awyje nopa'āi māē tè emime'ē rā. Āmō, nijupalāi māē teve emime'ē rā. ^a ⁵Janejare'e janererekatua rā jētā okasia rupi janererekati ipi, jajirovija ee remē. Janererekatua rā jētā, ajaate janererekatua omojikuwaokatà janeupe, janereraa wena pè tijaiko karuaru opyri.

⁶Alevoa rā rē tapenory jē peiko ipi. Akuwa age'e pejimomorijau rā'ite peiko. Wāisō pejimomorijau kō. Peāgyo rā'ite āwijā rē peiko. Ajamāē a'evi ipo peiko remē, tapejimokasi jē peiko āmē, a'e pejē.

⁷Pejimomorijau kō rā rē pejirovija jē peiko remē, pejikuwatà Jesu rē pejirovija e'e māe kō rōmō peiko.

Yvy karakuri rē tē poromosā'āgatà tapekuwa sa'u. Jesu rē ojirovija e'e māe kō yvy karakuri e'e vo. Yvy karakuri jaapy tata pupe remē, ojiky'a'opa katu ipi. Iky'akwerà kōrījō tē ojityku tata rē. Karakuri āmē nojitykui. Āmē ywesō ikatuay wetetā. A'evi ve jajimomorijau remē, jaikuwa Jesu Kiristu rē jajirovija e'e māe kō rōmō. Karakuri wyi wete epy wete māē vo Jesu Kiristu rē jirovijaa. Karakuri jaapy paire, opa jē kuwa. A'evi rōwā jane, jajirovija e'e Jesu rē remē. Ajawyi kāramō Jesu owyjy mijē uu ojikuwa remē, kee e'itā Janejare'e peupewarà mō: "Haa! Ere ojirovija e'e māe kō tē āwī kō. Ojimomorijau tesō kupa remē, opyta jē tesō ereve iko kupa. Ajawyi areko karuaru kōtā epyri!" e'itā peupewarà mō. Āmē sōsi tekou katua opyri ome'ētā pejē ky'y.

⁸Aje, peauvay Jesu ereko ipi, āwisō napemāēi 'ete ipo ee remē. Pejirovija ywete teve ee peiko ipi. Ajawyi penoryvay ee peiko ipi. Manyvo naperekō'āi penorya imomewapa ky'y. ⁹Janejare'e penerekatua rā wayvu mojenuarà kō pè, āwisō tomojenu amātejē kupa. Penerekatua rā omojenu amātejē āmē kupa. Nokuwa katui epe wemimojenua kupa, manyvo jaa teipō. Ojipy'amogeta wete ipo ee āmē kupa. Kee e'i epe oupe āmē kupa: "Manyvotà pō mirà kō rerekatua rā?" e'i oupe āmē kupa. ¹⁰"Janejare'e Remimuurerà ojimomorijautà omānō", e'i imojenu kupa. "Ajaire Janejare'e omomoeratà. Āmē sōsi Jōvijā wasu rōmō omojikuwaokatà ky'y", e'i imojenu kupa. Kiristu 'Āg tē āwīvoa omojikuwaoka ijupe kō tomojenu kupa. Wemimojenua rē ojipy'amogeta

^a 1.4 Mat. 6.20; Ruk. 12.33

wete jē ipe kupa. “Manyvotà sipō āwīvoa?” e'i ikuwa e'ā kupa. “Manyvo remē teve pō āwīvotà?” e'i oupe kupa.

¹² A'evoa rā rè Janejare'e 'Āg omotekokuwa kō amātejē remē, kee e'i ijupe kō: “Kāramō penenawery pè tē a'evotà”, e'i. Janeupewarà mō a'evoa omojikuwaoka ijupe kō tomojenu kupa. Aekwerà rupi katu tē age'ewarà Janejare'e ayvu mojenuarà kō omojenu janeupe, Janejare'e ayvu e'easy Jesu rewarà. Emimojenuwerà rupi pekuwa penereko katua ky'y. Aje ywete emimojenuwerà kō. Janejare'e 'Āg kasia rupi tē omojenu kupa. Yva pe wyi omuu maekwerà kasia rupi omojenu kupa, janemotekokuwaa rōmō. A'evoa rè Janejare'e remīgwai yvapewarà kō ipe nokuwa katui ipi.

“Kee tijaiko Jesu koty rewarà kō rōmō”, e'i mā'ē

¹³ Aje, Jesu Kiristu uu tarà mijē ojikuwa Jōvijā wasu rōmō. A'evo remē janereraatà wena kyty, opyri tijaiko karuaru ky'y. Ajawy i a'evoa rā rè ywesō tapeja'a peiko. Ja'ave rōwā ikō tapeiko e'ā nē. Tapejireko katu ikō Janejare'e rekoaa rupi katu peiko nē. Jesu vaea rā tapeārō peiko ipi. “Aje ywete ikatuay wete ererekotà uu mijē remē”, tapejē. ¹⁴ Janejare'e taperovija katu ipi, ijākarāgwerà kō rōmō. Jesu naapekuwaive remē itōkō, penemimota ai rupi tē peiko ipi mijā. Aekwery vo rōwā tapeiko ky'y. ¹⁵ Ivo katuay ikō tapeiko ipi nē. Āwitō Janejare'e aiwererà naikoi 'ete ee, āwīvo ve tapeiko, emipyteporokwerà kō rōmō. ¹⁶ Kee jaa ojikusiwa Janejare'e ayvu: “Nuwei 'ete eaiwererà ere mā'ē teāmā ije. Ajawy i ereruparà kō rōmō tapeiko”, e'i ikusiwa mā'ē.^b

¹⁷ Emā'ē. Peporegeta Janejare'e pè remē, “Papa” pejē ijupe ipi. Ajawy i tapemomojoy wete jē ikō ike yvy rupi peiko jē remeve nē. A'e tē kāramō poromosāāga remē, janerekoawerà kō rupi katu janemosāāgatà. Ivo māe kō pè “ivo” e'itā. Nivoi māe kō pè āmē “nivoi” e'itā. Ojevo jē nivoi māe kō wemavopa kō kōrijötà ity oo. Ajawy i Janejare'e tapemomojoy jē erek, ike yvy pè peiko jē remē, a'e pejē. ¹⁸ Penāmōi kō oiko te'ite iko ipi mijā. Eruparà kō rōmō a'evo teve peiko ipi mijā. Ajamā'ē Janejare'e pemomoioka aekwerà wyi tapeiko ky'y. Pepyypa oupewarà kō rōmō tapeiko. Karakuri rōwā ome'ē pemomoia repy rōmō. Epykwerà opa mā'ē rōwā ome'ē. Pekuwa a'evoa. ¹⁹ Ta'yry Kiristu tē tesō omānō peaiwererà repykarà mō. Nuwei 'ete ijaiwererà ee mā'ē tē tesō omānō.^c A'evoa rupi Janejare'e pemomoioka peneko aiwerà wyi tapeiko. Epy wete pemomoia rā ijupe. ²⁰ Janejare'e tē Kiristu omuroka pemomoia rā repykarà mō. Yvy jinō e'āve e'ipa amātejē. Ajaate uu ojisaoka penereko katuarà rōmō ky'y. ²¹ A'evoa rupi tē pejirovija ywete Janejare'e rè ky'y. A'e tē omomoeraoka

^b 1.16 Tek. 11.44-45; 19.2 ^c 1.19 Āwitō karamoe remēwarà kō, kaneiru ra'yry mārāne'ā ojuka imē Janejare'e pè ipi, waiwererà kō repykarà mō. A'evo ve Kiristu nuwei 'ete ijaiwererà ee mā'ē rōmō omānō janeaiwererà repykarà mō.

Jesu omānō maire. Jövijā wasu rōmō omono ajaire ky'y. Ajawyi tapejirovija jē ikō Janejare'e rè peiko ky'y nē, a'e pejē. Kee tapejē: "Aje ywete Janejare'e janererekotà wena pè opyri tijaiko karuaru", tapejē. Alevoa rè tapeja'a jē ipi.

²² Aje, Janejare'e ayvu aje ywete mā'ē rupi katu peiko ipi. A'evo napepy'a ky'ai ijupe peiko ky'y. Pejiauvay peiko ipi, ikoty rewarà kō rōmō. Ajawyi kee a'e pejē pemokasia rōmō. Age'e ywesō ikō tapejiauvay peiko nē, a'e pejē. Pepy'a pupe ve tesō ikō pejiauvay peiko nē, a'e pejē. ²³ Kee rewarà mō. Penuu tè Janejare'e ky'y. Nomānō'āi mā'ē Penuu. Oiko karuaru mā'ē tē. A'e tè peikoa ipyau mā'ē ome'ē pejē, wākarāgwerà kō rōmō. Wayvu rupi ome'ē, poromoigo mā'ē rupi, nopa'āi mā'ē rupi. ²⁴ Ajare kee jaa ojikusiwapa amātejē:

"Āwitō ka'api'i opa ipi, āwīvo ve mirà kō ekoi.

Āwitō moma'eyva potyry oē osinīma opa, āwisō ikatuay wete ipe remē, a'evo ve mirà kō ekoi.

²⁵ Na'evoi Janerōvijā ywete ayvukwerà ipi.

Māerā tè nopa'āi", e'i ikusiwaoka maekwerà.^d

Aekwerà rupi katu Janejare'e ayvu e'eay ojenupa pejē maekwerà.

"**Jesu ywesō ikatuay wete Janerōvijā ywete rōmō ekoi ipi**", e'i mā'ē

2 ¹Janejare'e ākarāgwerà kō rōmō tè pejē peiko. Ajawyi kee tapeiko āmē. Pirujē nivoi tekoua tapeityppyipa. Waria. Ivoa rā'āga. Jimōarōa. Koivo kō rē moregeta teitete ai. Wāisō ajaate oo. ²Janejare'e ayvu rè kōrijō tè ikō tapeja'a katu peiko ipi ky'y nē. Āwitō janesakyri remē janey susury e'eay rè ywesō jaja'a jaiko ipi, a'evo ve Janejare'e ayvu rè ywesō tapeja'a peiko ky'y. A'e rupi pejimotekokuwapatà Janejare'e rekoa rè āmē peiko ky'y. ³Janerōvijā ywete reko katua peā'āma esa.^e Aje ywete pekuwapa ikatuaya.

"**Takuru ikatuay mā'ē vo 'ejē Jesu ekoi**", e'i mā'ē

⁴Pejo ikoty āmē, Penōvijā ywete tè a'e rewarà mō. Agyvo Janerōvijā ywete. Āwitō takuru kō nomānōi mā'ē tē, a'evo ve nomānōi mā'ē tē ekoi. Āwitō takuru tetā rōmō Jainō remē, takuru ikatuay mā'ē tē japyteporo inō ipi. Nikatui mā'ē āmē njaraaai. Āwīvo ve Janejare'e ikatuay wete mā'ē wesa imuu Janerōvijā ywete rōmō toiko. A'evo ipe remē, nivoi māe kō nopotai oōvijā rōmō toiko. "Nikatui" e'i ywe'e tite ijupewarà mō kupa. Janejare'e āmē kee e'i: "A'e ywesō ikatuay wete", e'i ijupewarà mō. Ajawyi a'e Janejare'e omuu Janerōvijā ywete rōmō toiko. ⁵Pejirovija

^d 1.25 Isa. 40.6-8 ^e 2.3 Jīg. 34.8

Jesu Kiristu rē remē, Janejare'e oja'atà pene āmē. Pe'īypyte mā'ē rōmō janereinō janererekō, oĀg rena rōmō tijaiko. Agyvo jaiko Jesu Kiristu remipyteporokwerà kō rōmō jaiko. Jamoe'eoka Janejare'e jane kō pē jaiko ipi. Japoregeta teve ijupe jane kō pewarà mō jaiko ipi. A'evō jaiko remē, Janejare'e orvaytā janere iko āmē ipi. Ajawyi a'evō ikō tapeiko āmē nē, a'e pejē.

⁶Janerōvijā ywete pewarà mō kee ojikusiwapa amātejē Janejare'e ayvu rōmō karamoe remē:

“[Aesapa mirà kō Rōvijā ywete, a'e ywesō ikatuay wete mā'ē.]

Āwitō tetā reinōgarà kō takuru tetā oinōtā remē,

takuru ikatuay mā'ē ypy wesa tetā momāatāa rōmō.

A'evō ve ikatuay wete mā'ē aesapa mirà kō Rōvijā ywete rōmō toiko.

A'e erena Jerusarē taa pē ekoitā, Siāo vytyry pē ekoitā.

Ava mō sō ojirovija ee oōvijā rōmō remē,

nojirovija pānē'āi āmē ee”, e'i maekwerà.^f

⁷Aje, Jesu rē ojirovija māe kō tē pejē ky'y. Ajawyi epy wete mā'ē rōmō tē Jesu pejē. N'aevoi nojirovijari ee māe kō. A'e kō pewarà mō kee jaa ojikusiwapa amātejē:

“ ‘Aā takuru nikatui’! e'i ywe'e tite tetā reinōgarà kō oinō ypy takuru tetā rōmō remē.

A'e takuru ywesō sikaepo ikatuay wete mā'ē tetā momāatāa rōmō”, e'i maekwerà.^g

A'evō ve Jesu ywesō sikaepo ikatuay wete mā'ē Janerōvijā ywete rōmō ekoi. ⁸Kee e'i teve Janejare'e ikusiwaoka amātejē Jesu pewarà mō:

“*Jajipyākāmota mā'ē vo 'ejētā tē a'e takuru'*”, e'i.^h Jesu ayvu noerovija tari māe rā kō pewarà mō tē aepo e'i amātejē, ojimoape kōrijō Janejare'e ayvu renu tareā māe rā kō pewarà mō. A'e kō Janejare'e remiemavo kō rōmōtā ekoi, noerovija tari ijayvukwerà rewarà mō.

⁹Pejē āmē Janejare'e remipyteporokwerà kō rōmō peiko ky'y, pe'īypyte mā'ē rōmō. Oupe oporanu māe kō rōmō peneinō. Okoty rewarà kō rōmō penerekō āmē, eruparà mō tapeiko, ijupewarà kō rōmō tapeiko. Pātōnusu rupi wata mā'ē vo 'ejē tē pejē peiko mijā. Ajamā'ē pemoē okoty, aryvo rupi wata māe kō vo 'ejē tapeiko ky'y, āwisō ekoia ikatuay wete mā'ē tapemojenu erokwa.ⁱ ¹⁰Emiporijauesa kō rōwā pejē

^f 2.6 Isa. 28.16 ^g 2.7 Jīg. 118.22 ^h 2.8 Isa. 8.14-15; Rom. 9.33 ⁱ 2.9 Jisyry. 19.5-6; Tit. 2.14; Isa. 9.1-2

mijā. Ikoty rewarà kō rōwā teve pejē mijā. Age'e okoty rewarà kō rōmō penekyipa penereko ky'y. Wemiporijauesa kō rōmō teve penereko ky'y.^j

“Janejare'e rekoa rupi katu ikō tapeiko ipi nē”, e'i mā'ẽ

¹¹ Tapejapyaka katu ikō eayvukasia rē nē, ejimorypa eremiau kō. Napenenai māe kō rōmō tē pejē ike yvy pē peiko, Janejare'e rena tē penena e'e rewarà mō. Ajawyi ikō peneko aiwerà rupi tapeiko e'ā peiko ipi nē, a'e pejē. Upi sō peiko tite remē, ipojytà pejē āmē ky'y. Napeja'a'āi Janejare'e rē āmē peiko ky'y. Napeiko'āi teve Jesu reve āmē peiko.

¹² Ivo'e mā'ẽ rōmō ikō tapejikuwa jane kō rovake peiko ipi nē, Janejare'e nokuwai māe kō rovake. Nivoi mā'ẽ omo'y jē tarepe maeve pene kupa. Ajamā'ẽ ava noerovija'āi ijayvu ai kō penewarà mō, ivo peikoa ojikuwapa rewarà mō. “Ivo ekoi kupa”, e'i kōrijötä pene omājā āmē kupa ky'y. Maeve aepo e'i maekwerà kō ve ojirovijatà Janejare'e rē ajaire penewarà mō. Ajawyi Janejare'e uu mijē poromoe'yī remē, a'e kō omoe'età Janejare'e penewarà mō ky'y, ovake ywete.

“Jōvijāgwerà kō tapemomojoy ipi”, e'i mā'ẽ

¹³ Janerōvijā ywete opota ivo jaiko ipi. Ajawyi ikō tapemomojoy penōvijāgwerà kō ipi nē, a'e pejē. Jōvijā wasu kō ywesō tapemomojoy ikō ipi nē, a'e ywesō mirà kō wyi ijayvukasi mā'ẽ rewarà mō. ¹⁴ Kovenatu kō ve tapemomojoy peiko, jōvijā wasu tē opyteporo kō nivoi māe kō momorijauarà kō rōmō toiko kupa rewarà mō. Ivo māe kō moe'earà rōmō teve opyteporo kō toiko kupa. Ajawyi a'e kō ikō tapemomojoy peiko ipi nē, a'e pejē. ¹⁵ Janejare'e opota a'evō tijaiko ipi. A'evō jaiko remē tē, e'i teywete māe kō manyvo ne'i'āi nivoi mā'ẽ mo'y janere ipi. ¹⁶ Āmō, kee a'e pejē. Āwitō jōvijā ākarāgwerà kō wemimotarà rupi tē ekoi ipi. Ovote ojireko iko kupa ipi. A'evō ve jajireko tē jaiko, Jesu kotoy rewarà kō rōmō. Ajamā'ẽ kee tapejē tite e'ā: “Nimanyvoi nivoi aiko remē”, tapejē tite e'ā ikō peiko nē, Janejare'e remīgwai kō rōmō tē pejē peiko rewarà mō. Ajawyi oterē jē emimota rōmō tē peiko. ¹⁷ Pirujē mirà kō ikatuay tapereko ereko ipi. Janevoarà kō tapeauvay Jesu kotoy rewarà kō rōmō peiko. Āmō, Janejare'e tapemomojoy wete teve peiko. Āmō, jōvijā wasu yvy pewarà tapemoe'e teve peiko. A'evō tapeiko ipi āmē.

¹⁸ Temīgwai kō, kee a'e pejē. Taperovija katu ikō penōvijā kō peiko ipi nē. Tapemomojoy kō teve peiko ipi. Ikatu peupe māe kō kōrijō tē rōwā ikō tapemomojoy ipi nē. Oja'a katu pene māe kō kōrijō tē rōwā teve. Penōvijā nikatui mā'ẽ tapemomojoy jē teve peiko ipi. ¹⁹ Kee tapejē: “Janejare'e remimota rupi aikotā”, tapejē ipi. Āmō kō sō pemomorijau remē, tapejimoane'e jē ivo peikoa rē peiko ipi. Pekuwa Janejare'e opota

a'evō tijaiko mā'ē. Ivo peiko penereko ai epe kupa remē, Janejare'e tē penereko katutā okatuaya rupi āmē. Orytā pene iko āmē.²⁰ Nivoi ekoi mā'ē jamomorijau teāmā ipi. Nojikōlōi omomorijaua rē remē, "Nivoi mā'ē tē ene", taoty jē ijupe. Nijamoane'e jē'āi apijarà. Ajamā'ē ivo peikoa rewarà mō sō pemomorijau ipe kupa remē, tapejikōlō e'ā ee peiko. A'evō peiko remē, aje Janejare'e tē pemoe'etā penereko.

**"Tijajipy'amogeta Jesu Kiristu ojimomorijau
omānō maekwerà rē", e'i mā'ē**

²¹ Kiristu kōrijō tē ivo ekoi mā'ē. Emā'ē. Ojimomorijau jē tesō penekovijarerà rōmō omānō. A'evō ojisaoka pejē, manyvo tapeiko pejimomorijau remē. Eruparà rōmō tapeiko āmē. A'evōa rōmō Janejare'e pepytēporo, Kiristu reruparà mō tapeiko. ²² Nuvei 'ete Kiristu aiwererà mō ee. Aje ywete mā'ē rē kōrijō tē oporegeta ipi.^k ²³ Temimojaiwe rōmō ipe wereko kupa remē, noovaja kōi. A'evō ve omomorijau kupa remē, "Ajipytā pene", ne'i. Noovaja kōi. Nipui kōrijō ijupe kō. Janejare'e rē kōrijō tē ojirovija opātvōarà rōmō, a'e ivo katu tē poromosā'āga ipi rewarà mō.^l ²⁴ Ipowyi tesō janeaiwererà janere mijā. Ajamā'ē Jesu wekyipa janewyi ky'y. A'e repy rōmō omānō yvyra jipokana rē. Janerekovijarerà rōmō omānō, āwisō janeaiwererà tikasi e'ā janere ky'y. Āwisō ivoa rupi kōrijō tē tijaiko teve. Ojimomorijaua rupi janererekō katupa āmē ky'y, ayay tesō ijupe mā'ē rupi. ²⁵ Āwitō kaneiru kō oo tite wemimotarà rupi oopa rōmō, a'evō ve penemimota aiwerà rupi peiko tite remē mijā. Age'e pejivypa Jesu kpty peiko ky'y, pene oja'a katu mā'ē kpty.^m

Ojireko māe kō rewarà

3 ¹ Imēma māe kō, kee a'e pejē. Ikatuay ikō pemēnā perekō ipi nē, penerekoarà rōmō, pe'arà kptywarà rōmō. Janejare'e ayvu rupi sō noikoive pemēnā remē, ikatuay jē āmē perekō. Ivo katuay peiko eeve remē, nevo ve Janejare'e rē ojirovijatā maevo kāramō. Neporegetaa rupi rōwā a'evotā ekoi. Ivo katuay peiko mā'ē rupi tē.ⁿ ² Kee e'itā peupewarà mō āmē: "Wāivī e'easy tē ererekwarà ipi. Ivo katuay ereve ekoi ipi. Janejare'e rē ojirovija rewarà mō a'evō ererekwarà. Tāwīvo ve ije āmē aiko", e'itā āmē pejē. ³ Uve wāivī mō opirà rova'arà mogātarōa rē ywesō oja'a mā'ē. Ajawyi wapira mōjāa rē ywesō oja'a ipi. Āmō, opo'ryry rē ywesō oja'a. Āmō, oyru katuay mā'ē rē ywesō oja'a. A'e kō vo rōwā tapeiko.^o ⁴ Ke'īatu tē mā'ē rōwā a'e āmē. Ikatusa rupi tapeiko. Pepy'a katua rupi tapeiko. Māerā tē a'evō tapeiko. Āwīvo peiko remē tē Janejare'e orytā pene iko. A'evō jaiko mā'ē ywesō opota Janejare'e ipi.

^k 2.22 Isa. 53.9 ^l 2.23 Isa. 53.7 ^m 2.25 Isa. 53.5-6 ⁿ 3.1 Eps. 5.22; Krs. 3.18

^o 3.3 1Tim. 2.9

⁵ A'evō wāivīgwerà karamoe remēwarà kō, Janejare'e rē ojirovija katu māe kō. A'e kō ivo katuay omēnà kō reve ekoi ipi. Ivo katuay wete mijēsi ekoi kupa. ⁶ Tāmō Aparão rerekwarà amyry a'evō ekoi, sa'i Sara eu erà pè mā'ē.^p “Erōvijā” e'i omēnà pè ipi. A'e reruparà mō peikotà, ivo peiko remē. Âmō, napejirokajei remē tè eruparà mō peikotà. [Aepo a'e kōrijō eayvukasia rōmō, imēma māe kō pè.]

⁷ Âmō, erekwapa māe kō pè kee a'e teve. Ikatu ikō penerekwarà kō perekō ipi nē, a'e pejē. Tapeja'a katu ikō ee kō ipi nē, pejē ywesō pekasi iwyi kō rewarà mō. Taperōarō e'ā ikō penerekwarà kō ereko nē. Janejare'e remipyteporokwerà kō teve penerekwarà kō. Āwitō emipyteporokwerà kō tè pejē, ipyri peiko karuaru māe rā kō rōmō, āwīvo ve penerekwarà kō. Ajawyī nivo'āi perōarō kō remē. Nivoi perekō kō remē, Janejare'e nojapyaka'āi peayvu rē āmē, peporanu ijupe remē. [Aepo a'e eayvukasia rōmō, erekwapa māe kō pè.]^q

Ivo tekoua rewarà

⁸ Kee a'e pirujē pejē. Jesu py'a rupi katuwarà rōmō tapeiko, pe'īypyte rōmō, a'e pejē. Ava mō ijāgyo remē, peporijauesa ikō āmē ipi nē. Ory remē, ivo ve penoryvay ikō ee peiko nē. Pejauvay ikō peiko nē, Jesu koty rewarà kō rōmō. Ojimomorijau māe kō peporijauesa ve ereko ipi. “Ije ywesō”, tapejē tite e'ā poroerōarō ipi. ⁹ Ava mō sō pemojaiwe penerekō remē, tapeovaja e'ā. Ijayvu ai sō pejē remē, tapeovaja e'ā ikō āmē nē. Kee tapejē kōrijō ijupewarà mō: “Hoō, Janejare'e toereko katu kō, owaray toiko kupa”, tapejē kōrijō āmē. A'evō Janejare'e opota tapeiko ipi. A'evō peiko remē, owaray penerekotà. ¹⁰ Kee jaa ojikusiwapa Janejare'e ayvu rōmō:

“Pepota penory peiko remē, kee tapeiko ipi.

Tapeporegeta teitete e'ā ikō peiko ipi nē. Tapewari e'ā teve ikō peiko ipi nē.

¹¹ Tapejimosātāmy ikō nivoi māe kō wyi peiko ipi nē.

Ivo katu ikō tapeiko mirà kō rerekwarà rōmō peiko nē.

Mirà kō py'amopiryvypy katua rē ikō tapeposiko ipi nē.

¹² Ivo ekoi māe kō rē Janerōvijā ywete oja'a iko ipi.

A'e kō oja'o ojiporiajuesaoka ijupe remē, ojapyaka āmē ee kō iko ipi.

Nivoi māe kō rē āmē nojapyakai ipi.

Ojirova kōrijō iwyi kō ipi”, e'i maekwerà.^r

Kiristu koty rewarà kō rōmō jajimomorijaua rewarà

¹³ Pejimokasiay ivoa rupi peiko remē, ava mō napemojaiwe'āi

penerekō. ¹⁴ Ajamā'ē ivoa rupi peiko rewarà mō sō pemomorijau ipe

^p 3.6 Jinō. 18.12 ^q 3.7 Eps. 5.25; Krs. 3.19 ^r 3.12 Jīg. 34.12-16

kupa remē, Janejare'e owaray penereko jētā āmē. Ajawyi tapekyje e'ā ikō pemomorijauarerà kō wyi peiko ipi nē. Tapejimonyi e'ā ikō iwyi kō peiko āmē nē.^s ¹⁵Aje ywete Jesu Kiristu ywesō ikō tapemomojoj Penōvijā ywete rōmō ipi nē, pepy'a pupe ve. Kee a'le teve pejē. Tapetekokuwavay amātejē peayvu rā rē kee e'i pejē kupa remē: "Manyvore pō Kiristu rē nejirovija ywete?" e'i oporanu pejē kupa remē. Tapemotekokuwa kō ikō peiko āmē nē. Ikatusa rupi ikō tapemotekokuwa kō ereko nē. Taperōarō kō e'ā ikō pemotekokuwa kō remē ereko nē.^t ¹⁶Āmō, tapejireko katu amātejē ikō ivo tekoua rupi peiko ipi nē. Āmē tē kee naapejē tite'āi: "Nivoi sipōkō aiko mijā!" naapejē tite'āi. Āwīvo peiko remē si, peāpā kō oporegeta teitete sikaepo pene remē, ovote ojimosioka ywetetā owariawerā rē kupa, ivo peikoa ojikuwatā ijupe kō rewarà mō. ¹⁷Pemomorijau ipe kupa remē, Janejare'e pemoe'e jētā penereko, emimota rupi tē sikaepo a'evō peiko remē. Nivoi peiko rewarà mō rōwā pemomorijau kupa. Ajawyi tapejimosioka e'ā a'evoa rē peiko. Nivoi peiko remē tē kuwa pejimosioka kuwa peiko. ¹⁸Emāē.

Kiristu ywe'e ipe ojimomorijau omānō.

Pirujē janeaiwererà repykarà mō omānō.

Āwīvo ivo katu mālē pe'l'yte omānō nivoi māe kō pewarà mō.

A'evō penerojivyrī Janejare'e kyty, māerā tē rōmō tapeiko.

A'evō ojuka Jesu kupa remē, ipirà omānō.

Ajaire Janejare'e Āg omomoera mijē remē, i'āg omojivyrī mijē
imoige eāgwerà pupe imomoera.

A'e sōsi nomānō'āi mālē rōmō opoera iko ky'y.

¹⁹Omānō remē Kiristu oo taywerà kō mogeta, jimopā'āga pè tui kupa remē. ²⁰Karamoe remēwarà kō raywerà kō omogeta, Janejare'e ayvu noerovijai maekwerà kō raywerà kō. Karamoe remē tāmō Noe ekoi remē itōkō Janejare'e wārō puku ipe tojirova weko aiwerà kyty wyi kupa mijā. Nawiu Noe oinō upa remē, wārō puku jē. Ojinōma remē, ijayvu werovija māe kō kōrijō tē oike ipupe. Nijatyi kupa. Kejō. 8 rōmō kōrijō tē oike kupa.^u A'e kō kōrijō tē optya, yy poru āmō kō weroikepa remē. ²¹Aekwerà rē jaja'a remē, janejāmorīa rē jaja'a ve. Jajimojāmorīoka remē, janepirà ky'aoa rōmō rōwā a'evoa. Aje ywete, janepy'a kyty wyi, kee ja'e Janejare'e pè: "Neupewarà rōmō aikotà", ja'e. A'evō ekoi mālē kee e'i kuwa: "Awjye Janejare'e pewarà mō taiko", e'i kuwa. Ajawyi janemoigooka karuarutà optyri. Jesu Kiristu opoera mānōa wyi rewarà mō a'evō janererekotà optyri ky'y. ²²A'e itōkō oēma oo yva kyty, Janejare'e rena kyty. Uu pyri tē ekoi

^s 3.14 Mat. 5.10 ^t 3.15 Isa. 8.12-13 ^u 3.20 Noe kōrijō tē, werekwarà reve. Ta'yry kō moapy rōmō, erekwarà kō reve. Mokopejō. Jinō. 6.1—7.24

ky'y, Jōvijā wasu rōmō. Yvapewarà kō 'arà kyty ekoi. Āmō, ija māe kō 'arà kyty ekoi teve. Pirujē ikasiay māe kō 'arà kyty ekoi, nomā'ēyti ee māe kō 'arà kyty. Āwī āwī kō nikasi ovake."

"Janemoai epe kupa remē, Janejare'e ayvu rupi tijaiko jē jaiko", e'i mā'ē

4 ¹Kiristu ojimomorijauvay janeupewarà mō omānō, ike vyv pè. A'evō ekoi rewarà mō tapejimokasiay eko rupi peiko jē rōmō, pejimomorijau ipe remē. Kee tapejē: "Nimanyvoi emomorijau kupa remē. Janejare'e remimota rupi aiko jētā āmē", tapejē kōrijō āmē.

Kiristu rē jajirovija māe kō rōmō jajimomorijau remē, nivoi jaiko mā'ē rē nijaja'a'āi āmē ipi. ²Ajawyī awyje Janejare'e remimota rupi katu tapeiko ky'y, a'e pejē. Penemimotarà rupi rōwā tapeiko ky'y. Janejare'e noerovijai māe kō remimotarà rupi rōwā teve tapeiko. ³A'e kō vo ywete itōkō peiko mijā, Janejare'e napekuwaive remē. Peporai remē itōkō peka'uay wete ipi mijā. Peka'u py'y py'yi peiko ipi mijā. Āmō itōkō, pejimom'yaa rē ywesō peja'a ipi mijā, penemimota ai rupi peiko rewarà mō. Pepararakai tē peiko ipi mijā. Āmō, penemimoätägwerà kō pemoe'e rā'āga pejarà rōmō ipi mijā. A'evō pejimojaiweray tesō peiko ipi mijā. Na'evō peiko ky'y. Janejare'e remimota rupi katu tē peiko ky'y. ⁴Ajawyī Janejare'e noerovijai māe kō omā'ē pene remē, kee e'i kupa: "Manyvore sipō janevo rōwā ekoi kupa ky'y?" e'i kupa. "Janevo kuwasí ekoi kupa mijā", e'i penewarà mō kupa. Ajawyī penojai tē kupa ky'y. ⁵Kāramō aepo e'i māe kō ojimome'utā Janejare'e rovake, poromoe'yi remē. A'e 'arà mē pirujē mirà kō ojimome'utā ovake. Nokājāive māe kō. Āmō, okājāma māe kō ve. ⁶Āwīvotà jaiko rewarà mō Janejare'e ayvu e'eay Jesu rewarà ojenupa omānō maekwerà kō pè. Ipirà kō omānō ijaiwererà repy rōmō. Pirujē mirà kō a'evō omānō ipi. Ajamā'ē Janejare'e opota a'e kō opyri toiko karuaru. Ajawyī wayvu e'eay omojenuokapa ijupe kō, āwisō tojirovija ee kupa ky'y.

"Kee tijaiko Jesu koty rewarà kō rōmō", e'i mā'ē

⁷Ke'ī pirujē oiko māe kō opatà. Ajawyī tapejireko katu jē Janejare'e rovake peiko ipi. Ja'ave rōwā jaiko remē, nijaporegetai sō ijupe ipi. Ajawyī ja'ave rōwā tapeiko e'ā ipi. ⁸Tapejiauvay peiko, a'e pejē. Ta'evoay peiko. Aje poroauvay peiko remē, napeja'a'āi nivoi penereko maekwerà rē āmē ky'y. "Awjepa" pejētā pemoaiarerà kō pè āmē ipi.^w

⁹Āmō, kee a'e pejē. Pevoarà kō ovāe pepyri ipi remē ikō tapemomyta pepyri ipi nē. Kee tapejē e'ā: "Napotai optya epyri", tapejē e'ā ikō nē.

¹⁰Janejare'e janereinō iteetejē āmō āmō rupi tē tijaiko. Ajawyī iteetejē janeremikuwa kō ome'ē janeupe okatuaya rupi, āwisō tijajimokasi

v 3.22 Rom. 8.38; Eps. 1.21; Krs. 1.16; 2.10 w 4.8 P.Teko. 10.12

ojeevejē jajipātavō. Ajawyi kee a'e pejē. Penemikuwa rupi tè toporopātavō peiko ipi, pejāvijō jē. A'evo peiko remē, Janejare'e orytà pene āmē.

¹¹ Ma'e. Ayvu mojenuarà rōmō peiko remē, āmē si Janejare'e ayvu tè tapemojenu erokwa ipi. Poropātavōarà rōmō peiko remē, Janejare'e kasia rupi tè a'evotà peiko ipi. Āmē a'e a'evo peikoa rè omā'ē māe kō omoe'età Janejare'e penewarà mō āmē. Kee e'ità āmē kupa: "Haa! Ene ywesō nekatuay wete, Janejare'e", e'ità ijupe imoe'e Jesu Kiristu kota rewarà kō rewarà mō kupa. A'e ywesō ikasiay wete mā'ē rōmō ekoi ipi! A'e ywesō ikatuay wete mā'ē rōmō ekoi teve ipi! Oiko karuarutà Jōvijā wasu rōmō iko! Ōō, awyje katu ăwívō jamoe'e karuaru jaiko ipi.

Jajimomorijau remēwarà

¹² Kee a'e jē pejē, eremiau kō. Pejimomorijauvay remē ikō tapejiapy'a e'ā ipi nē. Kee tapejē e'ā: "Manyvore sipō?" tapejē e'ā teve. Pejimomorijau ipe remē, tapejimokasi jē Janejare'e rè pejirovija. Āmē si pejikuwatà Jesu kota rewarà e'e kō rōmō peiko ky'y. Ajawyi tapejiapy'a e'ā, a'e pejē.

¹³ Tapenory katu kōrijō Jesu reruparà mō peiko, pejimomorijau ipe remē. Āwitō Kiristu ojimomorijauvay, a'evo ve pejē peiko. Ajawyi tapenory katu jē peiko, a'e pejē. Āmē sōsi penoryvay wetetà kāramō, Jōvijā wasu rōmō ojikuwa uu mijē remē. ¹⁴ Ava mō sō penereko ai Kiristu rewarà mō remē, "aje ipō" tapejē ywe'e tite e'ā ijupe kō. Tapenory katu jē peiko āmē, Janejare'e Āg ikasiay mā'ē tè penevejē ekoi rewarà mō. ¹⁵ Ajamā'ē pejimomorijau remē, napotai nivoi peiko rewarà mō pejimomorijau. Ma'e. Porojuka peiko rewarà mō. Āmō, pemona peiko rewarà mō. Āmō, mirai mō peiko rewarà mō. Āmō, poromovyyvyrat teywete poroereko rewarà mō. Wāi wāisō iteetejē rewarà mō rōwā tapejimomorijau peiko. Āwī rapijarerà ojimosōka kuwa iko āmē. Ojimomorijau teve kuwa iko āmē. ¹⁶ Ajamā'ē Kiristu kota rewarà rōmō sō pejimomorijau remē, tapejimosōka e'ā pejimomorijaua rè āmē. Janejare'e kōrijō tapemoe'e peiko. A'evo peiko remē pejikuwatà ikota rewarà e'e kō rōmō.

¹⁷ Āmō, kee a'e pejē. Ke'īma poromoe'yarà ovāe iko. A'evo remē Janejare'e pirujē mirà kō omosā'āgatà āmē. Okota rewarà kō ypy omosā'āgatà. Jane ypy. Tysi tō ijayvu e'easy noerovijai māe kō pè ipojytà tè, omosā'āga kō remē. ¹⁸ Kee jaa ojikusiwapa Janejare'e ayvu rōmō:

"Āpēi sa'u ivo ekoi māe kō rerekota katua.

Tysi tō nivoi māe kō. Naikoi ereko katua", e'i maekwerà.^x

¹⁹ Ajawyi kee a'e pejē, pemokasia rōmō. Pejimomorijau Janejare'e remimota rupi remē, ivo tapeiko jē. Tapejime'ē peneinōgarerà po pè āmē,

^x 4.18 P.Teko. 11.31

a'e noity'āi 'eteay okoty rewarà kō ipi rewarà mō. Wereko katu kō wayvu rupi katu ereko kō ipi.

“Kee Jesu koty rewarà kō rōvijāgwerà kō toiko ipi”, e'i mā'ẽ

5 ¹Age'e akusiwatà imotekokuwa Jesu koty rewarà kō rōvijāgwerà kō pè.^y Kee a'e pejē. Āwitō jōvijā kō tè pejē, āwīvo ve ije. Ije ywete amā'ẽ Kiristu rè ojimomorijau omānō remē. Ajawyi eremisakwerà tè amojenu erokwa ipi. A'e kāramō Jōvijā wasu rōmō ojikuwa tarà mijē uu. A'eko remē ije ve ipyri aikotà. Āmē sōsi ipyri eroryvaytà ipyriwarà rōmō aiko āmē ky'y. ²Janejare'e pepytēporopa wākarāgwerà kō rerekoarà kō rōmō tapeiko. Āwitō kaneiru jarà oja'a katu weima kō rē ipi, āwīvo ve tapeja'a katu Jesu koty rewarà kō rē ipi, a'e pejē. Janejare'e tè pemoja'aoka ee kō.^z Ajawyi “hoō” tapejē. “Apota aja'a ee kō, a'evoa rōmō Janejare'e tè epytēporo rewarà mō”, tapejē. Kee tapejē e'ā: “Napotai aja'a ee kō”, tapejē e'ā ipi. Kee tapejē: “Apota katu imokasi kō, āwisō totekokuwavay Jesu rekoa rē kupa”, tapejē teve ipi. Karakuri rewarà mō kōrijō tè rōwā tapeja'a ee kō ajamā'ẽ. ³Āmō, kee a'e pejē. Pemotekokuwa kō remē, tapejimokasi ai e'ā ee kō ajamā'ẽ. Jōvijā aiwerà rōmō tapeiko e'ā ee kō. Aje, Janejare'e rekoa rupi kōrijō tè tapeiko eeve kō. Āmē tè peja'a ee māe kō okuwatà manyvo Janejare'e opota tijaiko ipi. Omā'ẽ pene kupa remē, peneruparà rōmō ekoitā āmē kupa. ⁴Jesu Kiristu tè pemoja'aoka okoty rewarà kō rē. Penōvijā ywete tè a'e. Ajawyi a'e renone ikō tapeja'a katu ikoty rewarà kō rē ipi nē, a'e pejē. Āmē tè ovāe remē, ākānytarà ikatuay mā'ẽ ome'etā pejē āmē, pemoe'ea rōmō. Māerā tè iserenyny karuarutà āmē neaplyte 'aryvo, peja'a katu ikoty rewarà kō rē peiko ipi rewarà mō. [Awujepa rā'ī aepo a'e jōvijāgwerà kō pè.]

⁵ Kee a'e teve kōnomiokyry kō pè. Taperovija katu ikō penōvijāgwerà kō ayvu ipi nē, a'e pejē.

Kee a'e teve pirujē pejē. Tapejierōarō e'ā ikō Jesu koty rewarà kō reve peiko ipi nē, a'e pejē. “Ije ywesō” tapejē ywe'e tite e'ā ojiupe ipi. “Emoe'e kuwasi kupa mijā”, tapejē e'ā teve ipi. Aje, poropātavōa rē ywesō tapeja'a ipi. Kee jaa Janejare'e ayvu ojikusiwapa: “Janejare'e nōpotai poroapyrasa māe kō ipi. Ajamā'ẽ nōporoapyrasai māe kō rē oja'a katu ipi”, e'i maekwerà.^a

⁶ Āmō, kee a'e pejē. Janejare'e po pè kōrijō ikō tapejime'ẽ ipi nē, ikasiay rewarà mō. Āmē sōsi pemoe'etā penereko ky'y. Pemoe'ea 'arà remē tè pemoe'etā penereko ajamā'ẽ.^b ⁷Āmō, kee a'e pejē. Pejipy'amopirai tekoua rē ipi remē, a'evoa tapemome'u Janejare'e pè ipi, oja'a katu pene ipi rewarà mō.

^y 5.1 Karai kō presbítero e'i āwī rapijarà pè. ^z 5.2 Juw. 10.11-13; 21.15-17 ^a 5.5 P. Teko. 3.34; Tku. 4.6 ^b 5.6 Mat. 23.12; Ruk. 14.11; 18.14

⁸ Āmō, tapemārāmoa'u katu ikō peiko ipi nē. Ja'ave rōwā ikō tapeiko e'ā nē, peāpā tè ājāgai rōvijā rewarà mō. Āwitō jawarà ka'aporà rōvijā wata ojivy jivy wemijatarà moa'u ipi, āwīvo tesō ājāgai rōvijā pemoa'u ipi. ⁹Tapejimomāatā jē ikō Janejare'e rerovijaa rupi ājāgai rōvijā wyi ipi nē, a'e pejē. Pejimomorijau peiko remē, kee jaa rē tapeja'a. Pejē rōmō'ī rōwā pejimomorijau peiko ipi. Pirujē Jesu kota rewarà kō āwīvo ekoi ipi. Āmō yvy yvy pewary ve āwīvo ekoi. Ajawy i tapejimokasi jē Jesu rē peiko, āwīvo peiko remē, a'e pejē. ¹⁰Pejimomorijau remē, pejimomorijau ke'īatutà tē. Pejimomorijau karuaru rōwātā ajamā'ē. A'evo paire Janejare'e pyri peiko karuarutà, Kiristu revejē peiko ky'y rewarà mō. A'evoa rōmō Janejare'e pepytēporopa. A'e poroereko katu okatuaya rupi ipi. Penauvay ipi. Pemokatutà pejimomorijau paire. Pemokasitā tapejimomāatā jē penereko. ¹¹Jōvijā wasu e'easy rōmō Janejare'e oiko karuaru. Ō'ō, awyje katu a'evo ekoi.

Kareta moawyjepaa

¹² Aā eayvu Sirasi^c pè akusiwaoka peupewarà mō maekwerà. Eretārā vo ywete Sirasi, Jesu kota rewarà rōmō. Temirovija ywete rōmō ekoi. Aā eremikusiwarerà amonotà pejē pemotekokuwaa rōmō. Kee a'e teve pejē: Penereko katua rupi pekuwa aje ywete Janejare'e poroereko katu ipi, a'e pejē. Penaua rupi ikō tapejimokasi jē pejimomāatā ipi nē, a'e pejē.

¹³ Janejare'e remipyteporokwerà kō Papironi^d taa wānà kō opota ojimory pene eremikusiwarerà rupi. Era'yry vo mā'ē ve opota ojimory pene eremikusiwarerà rupi, Maku eu ijupe mā'ē.^e ¹⁴Tapejimory katu ikō ojee ipi nē, Jesu kota rewarà kō rōmō. A'evo tapeiko jē peiko ipi.

Janejare'e tapepy'amopiriyvypy katu ikō penereko ipi nē, Kiristu revejē peiko māe kō rōmō.

^c 5.12 Siuvanō eu teve Sirasi pè. Mōrijō erà. ^d 5.13 Romā pewarà mō "Papironi taa" e'i. Emogeta J.Jim. 17.5; 18.1—19.4 ^e 5.13 Juwāo Maku pewarà mō maevō aevo e'i. Emogeta Krs. 4.10